

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

6 februarie 2014*

„Trimitere preliminară — Dreptul societăților comerciale — Directiva 78/660/CEE — Publicitatea conturilor anuale consolidate ale anumitor forme de societăți comerciale — Aplicarea normelor de publicitate a acestor conturi în privința societăților care intră sub incidența legislației unui stat membru și care aparțin unui grup a cărui societate-mamă intră sub incidența legislației unui alt stat membru”

În cauza C-528/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Landgericht Bonn (Germania), prin decizia din 12 noiembrie 2012, primită de Curte la 21 noiembrie 2012, în procedura

Mömax Logistik GmbH

împotriva

Bundesamt für Justiz,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul E. Juhász (raportor), președinte de cameră, și domnii A. Rosas și C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 noiembrie 2013,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Mömax Logistik GmbH, de H. Meichelbeck, Wirtschaftsprüfer și de W. Krauß, Rechtsanwalt;
- pentru Bundesamt für Justiz, de H.-J. Friehe, în calitate de agent;
- pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Kemper, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de G. Braun și de K.-P. Wojcik, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 49 TFUE și a articolului 57 din A patra directivă 78/660/CEE a Consiliului din 25 iulie 1978 în temeiul articolului 54 alineatul (3) litera (g) din tratat, privind conturile anuale ale anumitor forme de societăți comerciale (JO L 222, p. 11, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 21), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 (JO L 224, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 143, denumită în continuare „Directiva 78/660”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Mömax Logistik GmbH (denumită în continuare „Mömax Logistik”), pe de o parte, și Bundesamt für Justiz (Oficiul Federal de Justiție), pe de altă parte, cu privire la obligația publicării conturilor anuale adoptate la data de 31 martie 2009 în buletinul electronic german privind anunțurile juridice obligatorii.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 47 alineatul (1) din Directiva 78/660 prevede:

„Conturile anuale aprobate periodic și raportul de gestiune, precum și raportul întocmit de persoana răspunzătoare de auditarea conturilor fac obiectul unei publicități efectuate în conformitate cu procedura prevăzută de legislația fiecărui stat membru în conformitate cu articolul 3 din [Prima directivă 68/151/CEE a Consiliului din 9 martie 1968 de coordonare, în vederea echivalării, a garanțiilor impuse societăților în statele membre, în înțelesul articolului 58 al doilea paragraf din tratat, pentru protejarea intereselor asociațiilor sau terților (JO L 65, p. 8, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 3)].

[...]”

- 4 Articolul 50b din această directivă prevede:

„Statele membre se asigură că membrii organelor administrative, de conducere și de supraveghere ale societății au obligația colectivă de a se asigura că întocmirea și publicarea conturilor anuale, a raportului de gestiune și, atunci când aceasta se publică separat, a declarației privind guvernarea corporativă care trebuie furnizată în conformitate cu articolul 46a din prezenta directivă sunt conforme cerințelor prezentei directive și, după caz, standardelor internaționale de contabilitate adoptate în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1606/2002 [al Parlamentului European și al Consiliului din 19 iulie 2002 privind aplicarea standardelor internaționale de contabilitate (JO L 243, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 36, p. 125)]. Aceste organe acționează în cadrul competențelor care le revin în temeiul dreptului intern.”

- 5 Articolul 57 din directiva menționată are următorul cuprins:

„Fără a aduce atingere dispozițiilor [Directivei 68/151] și [ale celei de A doua directive 77/91/CEE a Consiliului din 13 decembrie 1976 de coordonare, în vederea echivalării, a garanțiilor impuse societăților comerciale în statele membre, în înțelesul articolului 58 al doilea paragraf din tratat, pentru protejarea intereselor asociațiilor sau terților, în ceea ce privește constituirea societăților comerciale pe acțiuni și menținerea și modificarea capitalului acestora (JO 1977, L 26, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 8)], statele membre pot să nu aplice dispozițiile prezentei directive privind

conținutul, auditarea și publicitatea conturilor anuale societăților care intră sub incidența dreptului lor intern și care sunt filiale în înțelesul [cele de A șaptea directive 83/349/CEE a Consiliului din 13 iunie 1983 în temeiul articolului 54 alineatul (3) litera (g) din tratat, privind conturile consolidate (JO L 193, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 58)], dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- (a) întreprinderea-mamă intră sub incidența legislației unui stat membru;
- (b) toți acționarii sau asociații filialei s-au declarat de acord cu exonerarea de obligația în cauză; această declarație trebuie făcută pentru fiecare exercițiu financiar;
- (c) întreprinderea-mamă a declarat că garantează angajamentele asumate de filială;
- (d) declarațiile menționate la literele (b) și (c) fac obiectul unei publicități efectuate de filială în modul prevăzut de legislația statului membru în conformitate cu articolul 3 din Directiva [68/151];
- (e) filiala este inclusă în conturile consolidate întocmite de întreprinderea-mamă în conformitate cu Directiva [83/349];
- (f) exonerarea menționată anterior este indicată în anexa la conturile consolidate întocmite de întreprinderea-mamă;
- (g) conturile consolidate menționate la litera (e), raportul anual consolidat și raportul întocmit de persoana responsabilă pentru auditarea conturilor respective fac obiectul unei publicități efectuate de filială în modul prevăzut de legislația statului membru, în conformitate cu articolul 3 din Directiva [68/151].”

Dreptul german

- 6 Articolul 264 alineatul 3 din Codul comercial (Handelsgesetzbuch, denumit în continuare „HGB”), în versiunea aplicabilă litigiului principal, are următorul cuprins:

„O societate de capitaluri care este filiala unei întreprinderi-mamă ținute în temeiul articolului 290 [din HGB] să întocmească conturi consolidate nu are obligația să aplice dispozițiile din prezenta subsecțiune și pe acelea din a treia și din a patra subsecțiune din această secțiune dacă:

1. toți asociații filialei au aprobat exonerarea pentru exercițiul financiar respectiv, iar decizia a fost publicată în conformitate cu articolul 325;
2. întreprinderea-mamă este obligată să preia pierderile în conformitate cu articolul 302 din Legea privind societățile pe acțiuni sau și-a asumat voluntar o astfel de obligație și această declarație a fost publicată în conformitate cu articolul 325;
3. filiala a fost inclusă în conturile consolidate ale grupului în conformitate cu dispozițiile prevăzute în prezenta secțiune și
4. exonerarea filialei
 - a) a fost indicată în anexa la conturile consolidate întocmite de întreprinderea-mamă și care, în conformitate cu articolul 325, au fost publicate prin depunere la operatorul buletinului electronic privind anunțurile juridice obligatorii și
 - b) în plus, a fost comunicată pentru filială în buletinul electronic privind anunțurile juridice obligatorii, însoțită de trimiterea la prezenta dispoziție și de indicarea întreprinderii-mamă.”

7 Articolul 290 alineatul 1 din HGB are următorul cuprins:

„Reprezentanții legali ai unei societăți de capitaluri (întreprindere-mamă) cu sediul pe teritoriul național au obligația să întocmească în primele cinci luni ale exercițiului financiar al grupului conturile consolidate ale grupului și un raport de gestiune pentru exercițiul financiar precedent al grupului în cazul în care aceasta poate să exercite, în mod direct sau indirect, o influență determinantă asupra unei alte întreprinderi (filială). Dacă întreprinderea-mamă este o societate de capitaluri în sensul articolului 325 alineatul 4 prima teză, conturile consolidate, precum și raportul de gestiune pentru exercițiul financiar precedent al grupului trebuie să fie întocmite în primele patru luni ale exercițiului financiar al grupului.”

8 Articolul 302 alineatul 1 din Legea privind societățile pe acțiuni (Aktiengesetz) din 6 septembrie 1965 (BGBl. I, p. 1089), astfel cum a fost modificat prin articolul 3 din Legea din 20 decembrie 2012 (BGBl. 2012 I, p. 2751), are următorul cuprins:

„În cazul în care există un acord de control sau de cesiune a profitului, cealaltă parte contractantă trebuie să compenseze toate pierderile anuale survenite pe durata acordului, cu excepția situației în care aceste pierderi sunt compensate cu celelalte profituri nedistribuite care i-au fost afectate pe durata acordului.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

9 Societatea Lutz Service GmbH (denumită în continuare „Lutz Service”) este societatea-mamă a Mömax Logistik, care furnizează prestări de servicii în materie logistică grupului Lutz, a cărei activitate principală este vânzarea de mobilă.

10 Prin scrisoarea din 26 august 2010, primită la 1 septembrie 2010, Bundesamt für Justiz a acordat Mömax Logistik un termen de șase săptămâni pentru a depune documentele contabile necesare în temeiul articolului 325 din HGB, adoptate la data închiderii conturilor la 31 martie 2009, la operatorul buletinului electronic german privind anunțurile juridice obligatorii, în vederea publicării acestor documente în buletinul menționat. Prin scrisoarea din data de 6 octombrie 2010, Mömax Logistik a formulat o contestație administrativă la Bundesamt für Justiz împotriva acestei decizii. În contestația formulată, aceasta s-a prevalat de excepția prevăzută la articolul 264 alineatul 3 din HGB, invocând faptul că era inclusă în conturile consolidate ale Lutz Service, cu sediul în Wels (Austria).

11 Lutz Service a întocmit conturile consolidate pentru exercițiul financiar cuprins între 1 aprilie 2008 și 31 martie 2009, în care sunt incluse, printre altele, conturile anuale ale Mömax Logistik. Aceste conturi consolidate ale Lutz Service au fost publicate în buletinul electronic german privind anunțurile juridice obligatorii. Respectiva exonerare a Mömax Logistik este indicată în anexa la conturile consolidate menționate. În plus, Lutz Service s-a angajat voluntar față de Mömax Logistik să preia pierderile acesteia din urmă în conformitate cu articolul 302 din Legea privind societățile pe acțiuni din 6 septembrie 1965. Această declarație a fost publicată. Pe de altă parte, având în vedere articolul 264 alineatul 3 din HGB, în buletinul indicat s-au menționat exonerarea, prevăzută de respectiva dispoziție, de care beneficiază Mömax Logistik și faptul că societatea-mamă a acesteia din urmă era Lutz Service. Mențiunea respectivă a fost însoțită de precizarea potrivit căreia conturile consolidate ale Lutz Service fuseseră publicate. Asociatul societății Mömax Logistik a aprobat aplicarea exonerării prevăzute la articolul 264 alineatul 3 din HGB în privința exercițiului financiar cuprins între 1 aprilie 2008 și 31 martie 2009. Această decizie a fost publicată.

- 12 Prin decizia din 13 decembrie 2010, Bundesamt für Justiz a respins contestația administrativă formulată de Mömax Logistik și i-a aplicat acesteia o amendă în cuantum de 2 500 de euro, pentru motivul că, întrucât societatea sa mamă nu avea sediul în Germania, Mömax Logistik nu era exonerată de obligația de publicare a conturilor sale în temeiul dispozițiilor articolului 264 alineatul 3 coroborat cu articolul 290 din HGB.
- 13 Prin scrisoarea din 27 decembrie 2010, Mömax Logistik a formulat împotriva acestei decizii o nouă contestație administrativă la Bundesamt für Justiz. În susținerea contestației menționate, ea a arătat că transpunerea articolului 57 din Directiva 78/660 prin dispozițiile articolului 264 alineatul 3 coroborat cu articolul 290 din HGB era contrară dreptului Uniunii, în special libertății de stabilire.
- 14 Bundesamt für Justiz nu a admis contestația. Acesta a considerat, printre altele, că inegalitatea de tratament între o filială a cărei societate-mamă are sediul în Germania și o filială a cărei societate-mamă are sediul într-un alt stat membru s-ar impune pentru motive imperative de interes general.
- 15 Având în vedere aceste considerații, Landgericht Bonn a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„O reglementare națională care nu exonerează societățile care intră sub incidența dreptului intern al statului membru în cauză de aplicarea dispozițiilor prevăzute la articolul 57 [...] din Directiva [78/660] privind conținutul, auditarea și publicitatea conturilor anuale decât dacă întreprinderea-mamă intră sub incidența legislației aceluiași stat membru și dacă a întocmit conturile consolidate conform legislației sale este conformă cu libertatea de stabilire (articolul 49 TFUE)?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitate

- 16 Bundesamt für Justiz și guvernul german apreciază că problema are un caracter ipotetic și este, în consecință, inadmisibilă. În această privință, ele susțin că în cauza principală nu sunt îndeplinite condițiile pentru aplicarea articolului 264 alineatul 3 din HGB, întrucât Mömax Logistik nu a prezentat în termenele legale declarația de preluare a pierderilor de către societatea-mamă pentru exercițiul avut în vedere, pentru a putea pretinde aplicarea exonerării prevăzute de dispoziția menționată.
- 17 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, procedura instituită prin articolul 267 TFUE este un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale cu ajutorul căruia Curtea furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului Uniunii care le sunt necesare pentru soluționarea litigiilor asupra cărora urmează să se pronunțe (a se vedea printre altele Hotărârea din 19 decembrie 2013, Fish Legal și Shirley, C-279/12, punctul 29).
- 18 Întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de relevanță. Curtea nu poate refuza să statueze asupra unei cereri de decizie preliminară formulate de o instanță națională decât dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (a se vedea printre altele Hotărârea Fish Legal și Shirley, citată anterior, punctul 30).

- 19 În speță, după cum rezultă din cuprinsul punctului 12 din prezenta hotărâre, instanța de trimitere a precizat că faptul că societatea-mamă a Mömax Logistik nu avea sediul pe teritoriul german este cel care a determinat Bundesamt für Justiz să respingă contestația formulată de Mömax Logistik prin care aceasta urmărea să se prevaleze de exonerarea de obligația de a-și publica conturile anuale prevăzută de dreptul național. Instanța menționată a mai precizat că, dacă dispozițiile dreptului național în discuție în litigiul principal sunt contrare dreptului Uniunii, amenda aplicată Mömax Logistik trebuie să fie anulată.
- 20 În aceste condiții, cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la fond

- 21 Rezultă din articolul 50b din Directiva 78/660 că membrii organelor administrative, de conducere și de supraveghere ale societății trebuie să se asigure că întocmirea și publicarea conturilor anuale, a raportului de gestiune și a declarației privind guvernarea corporativă sunt conforme cerințelor acestei directive și, după caz, standardelor internaționale de contabilitate astfel cum au fost adoptate în temeiul Regulamentului nr. 1606/2002.
- 22 Articolul 47 din directiva menționată prevede că „[c]onturile anuale aprobate periodic și raportul de gestiune, precum și raportul întocmit de persoana răspunzătoare de auditarea conturilor fac obiectul unei publicități efectuate în conformitate cu procedura prevăzută de legislația fiecărui stat membru în conformitate cu articolul 3 din Directiva [68/151]”. Această din urmă directivă a fost abrogată și înlocuită prin Directiva 2009/101/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009 de coordonare, în vederea echivalării, a garanțiilor impuse societăților în statele membre, în înțelesul articolului 48 al doilea paragraf din tratat, pentru protejarea intereselor asociațiilor sau terților (JO L 258, p. 11).
- 23 Conform articolului 57 din Directiva 78/660, statele membre pot să nu aplice dispozițiile Directivei 78/660 privind conținutul, auditarea și publicitatea conturilor anuale societăților care intră sub incidența dreptului lor intern și care sunt filiale în înțelesul Directivei 83/349 dacă sunt îndeplinite condițiile enumerate la articolul 57 literele (a)-(g). La articolul 57 litera (a) din Directiva 78/660 figurează condiția potrivit căreia întreprinderea-mamă trebuie să intre sub incidența legislației unui stat membru.
- 24 Este cert că Republica Federală Germania a utilizat posibilitatea prevăzută la articolul 57 din această directivă. Totuși, rezultă din modul de redactare a articolului 264 alineatul 3 și a articolului 290 alineatul 1 din HGB că excepția se aplică unui singur grup de întreprinderi în care nu numai o întreprindere-filială, ci și o întreprindere-mamă sunt stabilite pe teritoriul german.
- 25 Or, prin utilizarea termenilor „legislația unui stat membru”, articolul 57 litera (a) din Directiva 78/660 precizează fără echivoc că, în vederea aplicării exonerării prevăzute la acest articol, întreprinderea-mamă poate intra sub incidența legislației oricărui stat membru al Uniunii Europene, nu doar a legislației statului membru în care este situată întreprinderea-filială care urmărește să se prevaleze de exonerarea menționată.
- 26 Această interpretare a termenilor respectivi este confirmată de faptul că, spre deosebire de mențiunea privind întreprinderea-mamă, fraza introductivă a articolului 57 din Directiva 78/660 precizează că statele membre pot exonera filialele care intră sub incidența „dreptului lor intern”.
- 27 Pe de altă parte, atunci când un stat membru a optat pentru această exonerare, el nu poate introduce, în condițiile de aplicare a exonerării menționate, o diferență de tratament între întreprinderile-mamă stabilite în acest stat și întreprinderile-mamă stabilite într-un alt stat membru.

- 28 În consecință, dispozițiile naționale în discuție în litigiul principal care limitează beneficiul exonerării de publicarea conturilor anuale doar la filialele a căror întreprindere-mamă este stabilită în același stat membru ca acestea sunt contrare textului articolului 57 litera (a) din Directiva 78/660.
- 29 Ținând seama de considerațiile de mai sus, nu este necesar să se aprecieze dacă dispozițiile naționale coroborate, în discuție în litigiul principal, sunt contrare libertății de stabilire prevăzute la articolul 49 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 2000, Centrosteeel, C-456/98, Rec., p. I-6007, punctul 18).
- 30 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la întrebare că articolul 57 din Directiva 78/660 trebuie interpretat în sensul că se opune reglementării unui stat membru care nu exonerează o întreprindere-filială care intră sub incidența legislației acestui stat de aplicarea dispozițiilor directivei respective care privesc conținutul, auditarea și publicitatea conturilor anuale decât dacă și întreprinderea-mamă intră sub incidența legislației statului menționat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 31 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

Articolul 57 din A patra directivă 78/660/CEE a Consiliului din 25 iulie 1978 în temeiul articolului 54 alineatul (3) litera (g) din tratat, privind conturile anuale ale anumitor forme de societăți comerciale, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006, trebuie interpretat în sensul că se opune reglementării unui stat membru care nu exonerează o întreprindere-filială care intră sub incidența legislației acestui stat de aplicarea dispozițiilor directivei respective care privesc conținutul, auditarea și publicitatea conturilor anuale decât dacă și întreprinderea-mamă intră sub incidența legislației statului menționat.

Semnături